

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2025-35-16>

УДК 811.111.161

ТИШЕЧКИНА Катерина

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0003-1814-0813>

tishechkinakv@mnau.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: КОГНІТИВНИЙ, ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТА ПРАГМАТИЧНИЙ ВИМІРИ

У статті здійснено всебічне дослідження проблем перекладу сільськогосподарської термінології з англійської мови українською та навпаки, яке охоплює когнітивний, лінгвокультурний та прагматичний виміри інтерпретації та передачі фахових понять. Наукова актуальність теми зумовлена зростанням інтенсивності міжнародної взаємодії в аграрному секторі, розширенням транснаціональних наукових комунікацій та необхідністю забезпечення високого рівня точності, стандартизованості й концептуальної узгодженості спеціальної лексики. Методологічну основу дослідження становить аналіз сучасних наукових праць, монографій, довідкових джерел та міжнародних стандартів, що репрезентують різні підходи до перекладу термінології та структурування галузевих знань. Виокремлено й охарактеризовано три ключові площини аналізу: когнітивну (репрезентація знань, концептуалізація та категоризація аграрних понять), лінгвокультурну (вплив національно-культурних чинників на формування терміносистем) і прагматичну (функціонально-комунікативні умови використання термінології в різних жанрах фахового дискурсу). У ході дослідження встановлено, що складність перекладу обумовлена полісемічністю та багаторівневістю аграрних термінів, невідповідністю між концептуальними моделями двох мов, відмінностями у правових, технологічних та культурних традиціях, а також необхідністю поєднання термінологічної точності з комунікативною доступністю. Проаналізовано низку термінів зі сфери рослинництва, тваринництва та агротехнологій, для яких адекватний переклад вимагає глибокого концептуального аналізу. Лінгвокультурний вимір висвітлено на прикладах термінів, що не мають усталених українських відповідників або містять культурно марковані компоненти. Прагматичний аспект розкрито на матеріалі різножанрових фахових текстів, де функціонування термінології визначається комунікативною метою та адресатом. Окреслено перспективні напрями подальших досліджень.

Ключові слова: сільськогосподарська термінологія, переклад, когнітивний підхід, лінгвокультурний аспект, прагматичний вимір, стандартизація термінів, фахова комунікація.

TISHECHKINA Kateryna

Mykolaiv National Agrarian University

TRANSLATION PROBLEMS OF AGRICULTURAL TERMINOLOGY: COGNITIVE, LINGUOCULTURAL AND PRAGMATIC DIMENSIONS

The article presents a comprehensive investigation of the challenges involved in translating agricultural terminology from English into Ukrainian and vice versa, encompassing the cognitive, linguocultural, and pragmatic dimensions of interpreting and rendering domain-specific concepts. The scholarly relevance of the topic is determined by the intensification of international cooperation in the agricultural sector, the expansion of transnational scientific communication, and the need to ensure a high level of precision, standardization, and conceptual consistency in specialized vocabulary. The methodological framework of the study is based on an analysis of contemporary scientific works, monographs, reference sources, and international standards that represent various approaches to terminology translation and the structuring of sectoral knowledge. Three key analytical dimensions are identified and characterized: the cognitive one (knowledge representation, conceptualization, and categorization of agricultural concepts), the linguocultural one (the influence of national and cultural factors on the formation of terminological systems), and the pragmatic one (the functional and communicative conditions of terminology use across different genres of professional discourse). The study establishes that translation difficulties arise from the polysemy and multilevel nature of agricultural terms, discrepancies between the conceptual models of the two languages, differences in legal, technological, and cultural traditions, as well as the need to balance terminological precision with communicative accessibility. A number of terms from the domains of crop production, animal husbandry, and agrotechnologies are analyzed, demonstrating that an adequate translation requires in-depth conceptual examination. The linguocultural dimension is illustrated through terms that lack established Ukrainian equivalents or contain culturally marked elements. The pragmatic aspect is explored using diverse types of specialized texts, in which the functioning of terminology is determined by communicative purpose and target audience. The article also outlines promising directions for further research.

Keywords: agricultural terminology, translation, cognitive approach, linguocultural aspect, pragmatic dimension, terminology standardization, professional communication.

Стаття надійшла до редакції / Received 19.07.2025

Прийнята до друку / Accepted 06.09.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ В ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сільськогосподарська термінологія становить одну з ключових складових фахової комунікації в аграрній сфері, охоплюючи широкий спектр понять, що стосуються рослинництва, тваринництва, агротехніки, агробіології, агроекономіки, сталого розвитку та суміжних галузей. У контексті глобалізаційних процесів та інтенсивного міжнародного обміну технологіями й знаннями зростає потреба у високоякісному перекладі англійської аграрної термінології українською мовою й навпаки. Актуальність цієї проблеми

посилюється тим, що англійська мова посідає провідне місце у сфері наукових публікацій, міжнародних проєктів, стандартів і комерційної документації аграрного сектору. Відтак якість перекладу безпосередньо впливає на точність передавання спеціалізованої інформації, ефективність технологічних процесів та узгодженість міжнародної співпраці.

Наукова й практична значущість окресленої проблематики полягає у необхідності забезпечення термінологічної точності та міжкультурної релевантності. Складність перекладу аграрної термінології зумовлена низкою чинників, зокрема когнітивними особливостями категоризації галузевих понять, лінгвокультурними відмінностями та прагматичними вимогами, що висувуються до сучасної фахової комунікації.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика перекладу термінології загалом і сільськогосподарської термінології зокрема вже була предметом аналізу у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників (В. Карабан [1], О. Ковальчук [2], Т. Кузнецова, О. Тараненко [3], Н. Помірко [4], М. Baker [6], Р. Newmark, [8] S. Wright [10]). Дослідження зосереджуються на питаннях термінотворення, структурно-семантичних особливостей термінів, перекладознавчих стратегій та проблем еквівалентності. Окрему увагу приділено питанням когнітивного моделювання понять (R. Langacker [7]), лінгвокультурних відмінностей у терміносистемах (A. Wierzbicka [11]), прагматичних аспектів фахового дискурсу (J. Swales [9]).

Попри значну кількість праць, проблема комплексного аналізу сільськогосподарської термінології у трьох вимірах – когнітивному, лінгвокультурному та прагматичному – у контексті англо-українського / українсько-англійського перекладу залишається недостатньо висвітленою.

Серед аспектів, що потребують додаткової уваги, слід виділити такі як відсутність системного підходу до аналізу когнітивної структури аграрних понять, які часто мають складний, багатокомпонентний характер; потребу у висвітленні культурно зумовлених відмінностей у терміносистемах англійської та української мов, що відображають специфіку аграрної діяльності в різних країнах; недостатність комплексних досліджень прагматичних аспектів перекладу, що враховують комунікативні цілі, жанрові особливості та нормативні вимоги фахових текстів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даної статті є комплексне дослідження проблем перекладу сільськогосподарської термінології (українська – англійська) у когнітивному, лінгвокультурному та прагматичному вимірах, а також формування рекомендацій щодо підвищення точності та ефективності перекладу.

Поставлена мета потребує вирішення наступних завдань: проаналізувати когнітивні особливості категоризації аграрних понять у англійській та українській мовах; визначити лінгвокультурні чинники, що впливають на формування й використання аграрної термінології; дослідити прагматичні аспекти перекладу термінів залежно від виду фахового дискурсу; виявити типові труднощі та невідповідності при перекладі англійських аграрних термінів; запропонувати алгоритм вибору оптимального перекладного відповідника з урахуванням когнітивних і прагматичних чинників.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

За матеріалами регламентів ЄС, наукових статей, інструкцій до засобів захисту рослин, насіння, техніки виявлено такі типи нееквівалентності:

а) абсолютні лакуни – терміни, що не мають прямого відповідника через відсутність референта в українській агрокультурі (наприклад, *cover crop*, *strip-till*, *no-till farming* у 1990 – 2000-х рр.);

б) відносні лакуни – референт існує, але немає усталеного терміна (*controlled traffic farming* – «контрольований рух техніки», «технологія контрольованих колій»);

в) псевдоеквіваленти – кальки або буквальні переклади, що спотворюють значення: «чорний пар» ≠ *bare fallow* (правильно «чистий пар»); «мінеральні добрива» ≠ *mineral fertilizers* (правильніше «неорганічні добрива») у контексті Регламенту ЄС 2019/1009 [12];

г) семантична невідповідність через різну прототиповість: англійський термін *pest* включає комах, кліщів, патогени, бур'яни; український «шкідник» – традиційно лише комахи та гризуни.

Когнітивний вимір перекладу аграрної термінології. Когнітивний аспект ґрунтується на аналізі структури знань, що стоїть за сільськогосподарськими поняттями. У багатьох випадках англійські терміни відображають іншу систему категоризації. Наприклад, термін *crop rotation* має усталену українську відповідність «сівозміна», однак концептуально у різних культурах може включати різні технологічні підходи. Термін *soil amendments* потребує конкретизації під час перекладу, оскільки український відповідник «поліпшувачі ґрунту» не завжди охоплює повний спектр значень. Розглянемо термін *agricultural holding* – *economic unit of agricultural production*. У перекладі важливо передати економічно-юридичну одиницю (не просто *farm*). Тому англійський варіант *agricultural holding* часто точніший у офіційних текстах, ніж *farm*, який переважає у популярних текстах, де потрібна менш формальна лексика. Крім того в Україні «господарство» може бути фермерським, приватним, корпоративним, державним – термін ширший і

юридично інший, ніж англійське *farm* [18]. Наступний приклад: «стандартний вихід (економічний показник)» або *standard output (SO)* – середня грошова вартість сільськогосподарського продукту на рівні ферми. Це технічний статистичний термін, переклад якого повинен зберегти аббревіатуру і визначення. *SO* не є тим самим, що й *production value/yield* [14]. Під час перекладу наступної сполуки важливо зберегти перелік практик у визначенні, щоб уникнути нечіткості: *conservation agriculture* – сукупність практик (мінімальна обробка ґрунту, покривні культури, сівозміна) [18].

У когнітивному вимірі проблеми перекладу зумовлені багаторівневістю аграрних понять, різною структурою професійної класифікації, наявністю складних номінацій (*integrated pest management, precision agriculture*), що мають концептуально насичену структуру.

При перекладі необхідним є застосування методів концептуального аналізу та когнітивного моделювання для точного встановлення відповідників.

Лінгвокультурний вимір. Лінгвокультурні чинники суттєво впливають на термінотворення та терміновживання. Англійська мова, будучи глобальною мовою наукового спілкування, часто пропонує терміни, пов'язані з інноваційними технологіями (наприклад, *smart farming, vertical farming*), для яких українська мова або ще не має усталених відповідників, або використовує кальки, що проходять стадію адаптації.

В українському лінгвокультурному середовищі також існують терміни, відсутні в англійській системі, наприклад, «орендатор» у правовому аграрному дискурсі, що має ширший спектр значень, ніж англійський *tenant*. Порівняймо терміни «рілля» та *arable land*. В англійських країнах *arable* жорстко прив'язане до офіційних визначень (класифікацій землекористування), тоді як в Україні «рілля» може розумітися ширше. Європейське *permanent grassland* означає землю, яка не переорюється більше 5 років – це юридично важливе визначення. Українське «перелogi» може мати історично ширше значення [15].

В українській аграрній культурі «тракторист-машиніст» – це усталений фаховий титул з освітньо-кваліфікаційними розрядами; англійською ж точного відповідника немає. Переклад *tractor operator / farm machine operator* залежить від контексту – практичний чи офіційно-кваліфікаційний [10].

Розглянемо наступні терміни: «обробіток ґрунту / оранка» – *tillage, ploughing*. У багатьох англійських країнах *tillage* включає різні ґрунтообробні системи (*conventional tillage, reduced, strip-till, no-till*). Українська «оранка» часто сприймається як основний традиційний спосіб обробітку [15, 18].

Conservation agriculture – це міжнародно усталений термін FAO (Food and Agriculture Organization). Українське поняття інколи перекладають як «зберігальне» або «ресурсозберігаюче» землеробство, але точний міжнародний концепт складається з трьох обов'язкових елементів: мінімальний обробіток ґрунту, постійне покриття ґрунту, сівозміна [18].

В Україні «фермерське господарство» – юридичний термін із законом, статутом, членством. У США або ЄС *family farm* означає модель володіння, а не форму реєстрації [18].

Термін «агрохолдинг» характерний для пострадянського простору. У англійському світі такий тип компаній може описуватись як *agribusiness corporation*. Прямий переклад *agroholding* використовується, але є калькою [18].

Українська «НГО» (нормативна грошова оцінка землі) – унікальна в Європі система, якої немає у США чи Великобританії. Тому потрібен описовий переклад із поясненням (*normative monetary valuation of land / standard land valuation*) [15, 18].

Отже, основними труднощами в лінгвокультурному вимірі є наявність безеквівалентної лексики, різні традиції аграрного виробництва, різні стандарти й нормативи.

Прагматичний аспект. Без урахування прагматичного аспекту переклад може бути технічно коректним, але функціонально неадекватним – не передати юридичну, технологічну чи культурну специфіку. Особливо це помітно у документах для міжнародного обміну, наукових публікаціях, статистичних звітах, де точність і однозначність є критичними. Перекладач повинен не просто знати терміни, а розуміти контекст, аудиторію, мету тексту і, якщо потрібно – адаптувати, пояснювати або уточнювати, щоб переклад виконав свою комунікативну функцію.

Розглянемо декілька прикладів із українських аграрних текстів, де прагматичний підхід до перекладу українсько-англійської термінології є критично важливим.

Буквальний переклад речення: «Кількість сільськогосподарських підприємств у регіоні зросла на 5%» – *Number of farms in the region increased by 5%*. Але англійське *farm* не відображає юридичний статус та розмір господарства; у міжнародній статистиці важливий концепт *economic unit of agricultural production*. Отже, точніше передасть зміст наступний варіант перекладу: *Number of agricultural holdings in the region increased by 5%* [19].

Проаналізуємо переклад уривку звіту про землекористування: «Загальна площа рілля у господарствах складає 15 тис. га» – *The total area of ploughed land is 15,000 ha*. *Ploughed land* не враховує нормативне визначення *arable land*, що є важливим для порівняння міжнародної статистики. Варіант: *The total area of arable land in the holdings is 15,000 ha*, – є більш природним [18].

«Фермерське господарство сімейного типу отримало державну підтримку» – *A family-type farm received state support*. Для англійського реципієнта термін *family-type farm* може бути незрозумілим; важливо

передати модель володіння та організацію бізнесу. Прагматичний варіант перекладу: *A family farm received state support (a farm run and managed by a family as a primary economic unit)* [17].

У технологічних рекомендаціях зустрічаємо: «Застосування консерваційного землеробства зменшує ерозію ґрунту» – *Conservation farming reduces soil erosion. Conservation farming* не відповідає міжнародному терміну FAO; втрачено точність і три ключові принципи. Пропонуємо: *Conservation agriculture, which incorporates minimal soil disturbance, permanent soil cover, and crop rotation, reduces soil erosion* [18, 19].

Розглянемо наступний приклад: «Агрохолдинг розширив земельний банк на 10 тис. га» – *The agroholding expanded its farmland by 10,000 ha. Farmland* не передає корпоративну структуру, масштаб та бізнес-модель. Прагматичний переклад: *The agribusiness holding expanded its land bank by 10,000 ha* [19].

У законодавчих документах зустрічається фраза: «Згідно з НГО, плата за користування землею розраховується щороку» – *According to the normative monetary valuation, land rent is calculated annually*. Термін НГО унікальний для України, в інших країнах немає аналогічної системи, тому точніший варіант: *According to the normative monetary valuation of land (a Ukrainian system for calculating land rent), fees are assessed annually* [16].

Буквальний переклад: «Частка земель під перелогами становить 20%» – *20% of land is fallow*. У міжнародному агростатистичному контексті термін *fallow* може не включати всі типи трав'яного покриття; важливо зберегти агроекологічний аспект. Прагматичний переклад: *20% of land is under permanent grassland / fallow areas, including ecological cover crops* [19].

Наведені приклади підкреслюють важливість прагматичного підходу, під час якого перекладач має враховувати аудиторію (науковці, донори, міжнародні партнери), зберігати юридичний / технологічний сенс; додавати пояснення там, де немає прямого аналога; іноді розширювати переклад, щоб ефект на читача відповідав оригіналу.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження дозволило комплексно охарактеризувати проблеми перекладу сільськогосподарської термінології з англійської мови українською та навпаки в межах когнітивного, лінгвокультурного та прагматичного вимірів. Аналіз засвідчив, що аграрна термінологія становить складну багатопланову систему, у якій поєднуються наукові, технологічні, нормативні та культурні складники. Встановлено, що труднощі перекладу зумовлені не лише лексичними невідповідностями, а й глибшими когнітивними розбіжностями між концептуальними картинами світу, які структурують аграрні знання в англійських та українських джерелах.

У когнітивному аспекті визначено, що точний переклад вимагає ретельного моделювання концептуальної структури терміна, з'ясування його місця в системі споріднених понять і аналізу дефінітивних характеристик. Лінгвокультурний вимір продемонстрував, що частина термінів формується під впливом культурно-історичних традицій, досвіду аграрного виробництва та національної наукової школи, що ускладнює пошук прямих відповідників. Прагматичний аналіз показав, що функціонування термінології залежить від жанру, комунікативної мети та характеристик цільової аудиторії, а перекладацькі рішення мають узгоджувати точність із функціональною доцільністю.

Узагальнення результатів дозволяє стверджувати, що переклад аграрної термінології потребує міждисциплінарного підходу, що поєднує лінгвістичний, когнітивний, культурологічний та прагматичний аналіз. Зроблені висновки підтверджують необхідність подальшої стандартизації української аграрної термінології, розвитку галузевих електронних ресурсів та удосконалення перекладацьких методологій. Доцільним є створення інтерактивних багатомовних термінологічних платформ, які міститимуть дефініції, контекстуальні приклади, галузеві позначки та стандартизовані українські відповідники.

Література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова книга. 2004. 577 с.
2. Ковальчук О. М. Проблеми перекладу ветеринарної термінології українською мовою. *Вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького*. 2020. 22(2), 88–94.
3. Кузнєцова Ю. В., Тараненко О. О. Термінологія точного землеробства в українсько-англійсько-російському вимірі. *Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки*. 2023. 12, 45–52.
4. Помірко Н. І. Особливості перекладу Регламенту (ЄС) 2019/1009 про добрива українською мовою. *Перекладознавчі студії*. 2022. 5, 78–89.
5. Черноватий Л. М. Терміносистема сільського господарства в українській мові: сучасний стан та перспективи уніфікації. *Мовознавчий вісник*. 2021. 31, 55–64.
6. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. London: Routledge, 2018.
7. Langacker R. W. Cognitive Grammar: A Basic Introduction. Oxford: Oxford University Press, 2008.
8. Newmark P. A Textbook of Translation. New York: Prentice Hall, 1988.

9. Swales J. M. Genre Analysis: English in Academic and Research Settings. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
10. Wright S. The Handbook of Terminology. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2015.
11. Wierzbicka A. Understanding Cultures Through Their Key Words. Oxford: Oxford University Press, 1997.
12. Регламент (ЄС) 2019/1009 про надання на ринку продуктів-удобрювачів ЄС. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX:32019R1009>
13. Регламент (ЄС) 2019/1381 про прозорість та стійкість оцінки ризиків у харчовому ланцюзі. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX:32019R1381>
14. Glossary: Standard output (SO). URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Standard_output_\(SO\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Standard_output_(SO))
15. IATE (InterActive Terminology for Europe) – офіційна термінологічна база ЄС. URL: <https://iate.europa.eu>
16. Land Code of Ukraine. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/ukr_e/wtaccukr88_leg_1.pdf
17. OECD-FAO Agricultural Outlook, 2023. URL: <https://openknowledge.fao.org/items/a4e5c326-37f7-43c7-9455-b35efb613827>
18. World Programme for the Census of Agriculture, 2010. URL: <https://openknowledge.fao.org/handle/20.500.14283/cb2650en>
19. World Programme for the Census of Agriculture, 2020. URL: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/c5afd226-08ab-4cda-bc45-871f1f95a3be/content>

References

1. Karaban V. I. (2004). *Pereklad anghlijskoji naukovoji i tekhnichnoji literatury*. Vinnyca: Nova knygha.
2. Kovalychuk O. M. (2020). Problemy perekladu veterynarnoji terminologhiji ukrajinskoju movoju. *Visnyk Ljvivskogho nacionaljnogho universytetu veterynarnoji medycyny ta biotekhnologhij im. S. Z. Ghycjogho*, 22(2), 88–94.
3. Kuznjecova Ju. V., Taranenko O. O. (2023). Terminologhija tochnogho zemlerobstva v ukrajinsko-anghlijsko-rosijskomu vymiri. *Naukovi zapysky NaUKMA. Filologhichni nauky*, 12, 45–52.
4. Pomirko N. I. (2022). Osoblyvosti perekladu Reglamentu (JeS) 2019/1009 pro dobryva ukrajinskoju movoju. *Perekladoznavchi studiji*, 5, 78–89.
5. Chernovatj L. M. (2021). Terminosystema siljskogho ghospodarstva v ukrajinskoju movi: suchasnyj stan ta perspektyvy unifikaciji. *Movoznavchij visnyk*, 31, 55–64.
6. Baker M. (2018). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge.
7. Langacker R. W. (2008). *Cognitive Grammar: A Basic Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
8. Newmark P. (1988). *A Textbook of Translation*. New York: Prentice Hall.
9. Swales J. M. (1990). *Genre Analysis: English in Academic and Research Settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Wright S. (2015). *The Handbook of Terminology*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
11. Wierzbicka A. (1997). *Understanding Cultures Through Their Key Words*. Oxford: Oxford University Press.
12. Reglament (EU) 2019/1009 pro nadannja na rynku produktiv-udobryvachiv EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX:32019R1009>
13. Reglament (EU) 2019/1381 pro prozoristj ta stikistj ocinky ryzykiv u kharchovomu lancjuzi. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX:32019R1381>
14. Glossary: Standard output (SO). URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Standard_output_\(SO\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Standard_output_(SO))
15. IATE (InterActive Terminology for Europe) – oficijna terminologhichna baza EU. URL: <https://iate.europa.eu>
16. Land Code of Ukraine. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/ukr_e/wtaccukr88_leg_1.pdf
17. OECD-FAO Agricultural Outlook, 2023. URL: <https://openknowledge.fao.org/items/a4e5c326-37f7-43c7-9455-b35efb613827>
18. World Programme for the Census of Agriculture, 2010. URL: <https://openknowledge.fao.org/handle/20.500.14283/cb2650en>
19. World Programme for the Census of Agriculture, 2020. URL: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/c5afd226-08ab-4cda-bc45-871f1f95a3be/content>